

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 31.jūlijā Nr. 6-2/492

**Ogres novada domes
priekšsēdētājam Egilam Helmanim**
ogredome@ogresnovads.lv

Par pašvaldības līdzfinansējumu privātajām izglītības iestādēm

Tiesībsargs ir izskatījis A.B. iesniegumu par Ogres novada domes nevienlīdzīgu attieksmi pret iesniedzēju un viņas bērnu attiecībā uz privāto izglītības iestāžu līdzfinansēšanu.

[1] Saskaņā iesniegumu un tam pievienotajiem dokumentiem iesniedzēja 23.08.2019. vērsās Ogres novada pašvaldībā (turpmāk – pašvaldība) ar lūgumu līdzfinansēt viņas bērna mācību maksu privātajā izglītības iestādē - Rīgas X vidusskolā.

2019. gada septembrī iesniedzēja uz savu 23.08.2019. iesniegumu saņēmusi Ogres novada domes priekšsēdētāja vietnieka Ginta Stīviņa parakstītu atbildi, ka pašvaldībai nepieciešams noslēgt līgumu ar minēto izglītības iestādi. Paļaujoties uz pozitīvu risinājumu, iesniedzēja 17.09.2019. lūdza Rīgas X vidusskolu noslēgt līgumu ar Ogres novada pašvaldību. Rīgas X vidusskola vērsās pašvaldībā ar attiecīgu lūgumu.

Pašvaldība Ogres novada domes priekšsēdētāja vietnieka Ginta Stīviņa parakstītā atbildē Rīgas X vidusskolai norāda, ka ir noslēgusi līgumu ar divām privātskolām par izmaksu segšanu, kas atbilst pašvaldības zemākajām izmaksām vienam audzēknim Ogres skolā mēnesī, un 2019. gada budžetā nav paredzēts finansējums līguma slēgšanai ar vēl kādu privāto izglītības iestādi, kā arī tiek prognozēts, ka pašvaldība 2020. gadā vairs nepiedalīsies privāto skolu līdzfinansēšanā.

Laikā, kad iesniedzēja un Rīgas X vidusskola vērsās pašvaldībā ar lūgumu noslēgt līgumu un līdzfinansēt mācību maksu privātajā izglītības iestādē, spēkā bija Ogres novada pašvaldības domes 2015. gada 19. marta lēmums “Par piedalīšanos privāto izglītības iestāžu finansēšanā” (protokols Nr.4; 33.§), ar kuru

pašvaldība bija nolēmusi piedalīties privāto izglītības iestāžu, kuras sniedz obligātās pamatizglītības iegūšanas pakalpojumu pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētiem bērniem, līdzfinansēšanā uz savstarpēju līgumu pamata.

Ņemot vērā, ka iesniedzējas bērns ir deklarēts pašvaldības administratīvajā teritorijā un iegūst obligāto pamatizglītību privātajā izglītības iestādē, secināms, ka pašvaldībai nebija tiesiska pamata atteikt līguma slēgšanu ar Rīgas X vidusskolu.

Pašvaldība vēlāk, savā 2020. gada 20. februāra lēmumā norāda, ka, pamatojoties uz pašvaldības domes 2015. gada 19. marta lēmumu "Par piedalīšanos privāto izglītības iestāžu finansēšanā" (protokols Nr.4; 33.§), pašvaldība piedalās privāto izglītības iestāžu, kuras sniedz obligātās pamatizglītības iegūšanas pakalpojumu pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētajiem izglītojamajiem, līdzfinansēšanā uz savstarpēju līgumu pamata. Līdzfinansējuma apmērs vienam izglītojamajam privātajās izglītības iestādēs obligātās pamatizglītības programmas apguvei atbilstoši pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs attiecīgajā budžeta gadā aprēķinātajām zemākajām izmaksām vienam izglītojamajam mēnesī saskaņā ar izdevumu tāmi 2020. gadā būtu 37,45 *euro*, bet atbilstoši vidējām izmaksām – 65,66 *euro*¹. Šāds apgalvojums ir pretrunā A.B. iesnieguma izskatīšanas laikā konstatētajam, ka pašvaldība ir atteikusies noslēgt līgumu par Rīgas X vidusskolas pakalpojumu līdzfinansēšanu.

Atsakoties noslēgt līgumu ar Rīgas X vidusskolu par iesniedzējas bērna mācību maksas līdzfinansēšanu, pašvaldība ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu un iesniedzējas tiesības saņemt mācību maksas līdzfinansējumu bērna izglītošanai privātajā izglītības iestādē. Pašvaldības rīcības (bezdarbības) rezultātā iesniedzējai ir radīti mantiski zaudējumi: nesaņemtais līdzfinansējums par 2019./2020. mācību gada 1. semestri (četriem mēnešiem) un laika periodu līdz 2020. gada 20. februārim.

[2] 2020. gada 20. februārī pašvaldības dome pieņēma lēmumu "Par piedalīšanos privāto izglītības iestāžu finansēšanā obligātās pamatizglītības ieguvei" (protokols Nr.3;19.§), kas paredz uz savstarpēju līgumu pamata piedalīties privāto izglītības iestāžu, kuras sniedz obligātās pamatizglītības iegūšanas pakalpojumu pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētiem bērniem, līdzfinansēšanā (lēmuma 1. punkts). Ar šī lēmuma spēkā stāšanos spēku zaudēja 2015. gada 19. marta lēmums "Par piedalīšanos privāto izglītības iestāžu finansēšanā" (protokols Nr.4; 33.§).

2020. gada 20. februāra lēmuma 2. punktā noteikts, ka līdzfinansējuma apmērs vienam izglītojamajam privātajās izglītības iestādēs obligātās pamatizglītības programmas apguvei klātienē ir atbilstošs vidējām izmaksām pašvaldības izglītības iestādēs. Attiecībā uz citām izglītības ieguves formām līdzfinansējuma apmērs nav noteikts.

2020. gada 7. aprīlī iesniedzēja atkārtoti vērsās ar iesniegumu pašvaldībā un lūdza līdzfinansēt viņas bērna mācību maksu Rīgas X vidusskolā.

¹ Ogres novada pašvaldības domes 20.02.2020. lēmums "Par piedalīšanos privāto izglītības iestāžu finansēšanā obligātās pamatizglītības ieguvei" (protokols Nr.3;19.§).

Pašvaldība atbildē uz iesniedzējas 2020. gada 7. aprīļa iesniegumu norāda, ka saskaņā ar pašvaldības domes 2020. gada 20. februāra lēmumu pašvaldība nodrošina līdzfinansējumu par pamatizglītības programmas apguvi klātienē (izglītības programmas kods 21011111), pašvaldībai nav paredzēts finansējums, lai nodrošinātu līdzfinansējumu pamatizglītības programmas apguvei neklātienes formā (izglītības programmas kods 21011114). Vienlaikus pašvaldība informējusi iesniedzēju, ka izvērtēs iespējas 2020./2021. mācību gadā finansiāli atbalstīt privātās izglītības iestādes, kuras sniedz pamatizglītības ieguves pakalpojumu neklātienes formā Ogres novada pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētajiem bērniem.

[3] Saskaņā ar Izglītības likuma 57.panta 1.punktu vecākiem (personām, kas realizē aizgādību) ir tiesības izvēlēties izglītības iestādi, kurā bērns iegūst izglītību. Vecāki ir galvenās personas, kas atbildīgas par bērna audzināšanu un attīstību. Viņu galvenais pienākums ir gādāt par bērna interesēm.²

Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 13.panta trešā daļa noteic: „Šā pakta dalībvalstis apņemas cienīt vecāku un attiecīgos gadījumos likumīgo aizbildņu brīvību izvēlēties saviem bērniem ne vien valsts varas orgānu dibinātās skolas, bet arī citas skolas, kas atbilst tam izglītības prasību minimumam, kādu var noteikt vai apstiprināt valsts, un brīvību nodrošināt savu bērnu reliģisko un tikumisko audzināšanu saskaņā ar savu pārliecību.”

Tiesībsarga ieskatā vecāki ir tās personas, kuras vislabāk var izvērtēt sava bērna vajadzības. Ja vecāki uzskata, ka bērna vislabākajās interesēs ir iegūt izglītību privātskolā konkrētā izglītības ieguves formā, nav pamata apšaubīt vecāku izvēles atbilstību bērna interesēm.

Ja vecāki ir izvēlējušies privāto izglītības iestādi, bērna dzīvesvietas pašvaldībai nav normatīvajos aktos noteikta pienākuma slēgt līgumu par piedalīšanos privātās izglītības iestādes finansēšanā. Pašvaldības var brīvprātīgi izvēlēties veikt pozitīvas darbības - uz savstarpēju līgumu pamata piedalīties privāto izglītības iestāžu uzturēšanas izdevumu finansēšanā un piedalīties privāto izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā.³

Saskaņā ar Izglītības likuma 8. panta otrajā daļā noteikto izglītības iestāde ir tiesīga īstenot pamatizglītības programmu apguvi klātienes, neklātienes, kā arī tālmācības formā, ievērojot Ministru kabineta noteiktos vispārējās izglītības programmas īstenošanas kritērijus un kārtību.

Ja pašvaldība iedzīvotāju interesēs ir izvēlējusies veikt pozitīvas darbības – līdzfinansēt mācību maksu privātajās izglītības iestādēs obligātās pamatizglītības ieguvei, nav tiesiska pamata noteikt atbalstu tikai vienai no izglītības ieguves formām – izglītībai klātienē, kas pastāv līdzās citām izglītības ieguves formām.

²ANO Bērnu tiesību konvencijas 18.pants.

³Izglītības likuma 17.panta trešās daļas 5.punkts: „Republikas pilsētas pašvaldība un novada pašvaldībā uz savstarpēju līgumu pamata var piedalīties privāto izglītības iestāžu finansēšanā.” Izglītības likuma 59.panta otrā daļa: “Pašvaldības var piedalīties privāto izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā.”

Pašvaldībai jāīsteno vienlīdzīga attieksme pret visiem izglītojamajiem neatkarīgi no izglītības ieguves formas.⁴

Vēlos vērst uzmanību, ka Izglītības un zinātnes ministrija ir izstrādājusi grozījumus Izglītības likumā, ar kuriem tiks skaidrots termins “attālinātas mācības” kā klātienē izglītības procesa daļa. Līdz ar to nākotnē, iespējams, vairs nepastāvēs striktas robežas starp izglītību klātienē, neklātienē un tālmācībā.

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto Tiesībsarga biroja kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, aicinu Ogres novada pašvaldības domi izdarīt grozījumus 2020. gada 20. februāra lēmuma “Par piedalīšanos privāto izglītības iestāžu finansēšanā obligātās pamatizglītības ieguvei” (protokols Nr.3;19.§) 2. punktā un izslēgt vārdu “klātienē”, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi pret visiem izglītojamajiem, kuru dzīvesvieta deklarēta Ogres novada administratīvajā teritorijā un kuri iegūst obligāto pamatizglītību privātajās izglītības iestādēs.

Par pieņemto lēmumu lūdzu informēt tiesībsargu un iesniedzēju.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

⁴ Izglītības likuma 8. panta pirmā daļa: “Ir šādas izglītības ieguves formas:1) klātienē; 2) neklātienē; 2¹)tālmācībā;3) pašizglītība;4) izglītība ģimenē.